

GEMEENTE LELYSTAD

NADER ONDERZOEK ECOLOGIE MARTERACHTIGEN, BEVER, FOERAGEERGEBIED & VLEGROUTE VLEERMUIZEN FLEVOKUST HAVEN TE LELYSTAD

7 OKTOBER 2022

WSP NEDERLAND B.V.
RINGWADE 41
3439 LM NIEUWEGEIN

+31 (0)88 910 20 00
wsp.com

PROJECTNUMMER
OSA021038

DOCUMENTNUMMER
OSA021038, versie 001

COLOFON

RAPPORTHISTORIE

SOB021038.001	7 oktober 2022	concept
---------------	----------------	---------

OPDRACHTGEVER

Gemeente Lelystad
Stadhuisplein 2
8232 ZX LELYSTAD

CONTACTPERSOON OPDRACHTGEVER

Inhoudelijke afstemming vindt plaats via adviesbureau DagNl en de heer M. Witjes
Tel: 06 55476553
Email: michael.witjes@grasadvies.nl

CONTACTGEGEVENS WSP NEDERLAND B.V.

WSP Nederland B.V.
De heer M. Koster
Tel: +31 82097167
E: matthias.koster@wsp.com

De Heer B. van Eijk
Tel: +31 6 82 06 47 60
Email: bart.vaneijk@wsp.com

AUTORISATIE

PROJECTNUMMER	DOCUMENTNUMMER	VERSIE	STATUS
OSA021038	OSA021038.001	001	Concept

OPGESTELD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
Bart van Eijk	Junior ecooloog	7 oktober 2022	

GEVERIFIEERD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
Matthias Koster	Medior ecooloog	7 oktober 2022	

GOEDGEKEURD DOOR	FUNCTIE	DATUM	PARAAF
Stefen Werner	Head of Real Estate Advisory		

INHOUDS- OPGAVE

1	INLEIDING	5
2	ECOLOGIE & WETGEVING	6
2.1	Ecologie (Kleine) marterachtigen	6
2.2	Ecologie Bever	7
2.3	Ecologie Vleermuizen	8
2.4	Wettelijk kader	8
3	PLANGEBIED	10
3.1	Huidige situatie	10
3.2	Planontwikkeling en geplande ingrepen	10
4	ONDERZOEKSOPZET EN METHODE	11
4.1	Afbakening onderzoek	11
4.1.1	Soorten	11
4.2	Onderzoeksopzet	11
4.2.1	Vleermuizen	11
4.2.2	Marterachtigen	12
4.2.3	Otter & Bever	13
5	RESULTATEN NADER ONDERZOEK	14
5.1	Vleermuizen	14
5.1.1	Gewone dwergvleermuis	14
5.1.2	Ruige dwergvleermuis	14
5.1.3	Gewone grootoorvleermuis	14
5.1.4	Laatvlieger	14
5.1.5	Vliegroute	15
5.1.6	Foerageergebied vleermuizen	15
5.2	Marterachtigen	16
5.2.1	Wezel & Steenmarter	16
5.2.2	Otter	18
5.3	Bever	18
5.4	Overige soorten	18

6	EFFECTBEOORDELING	19
6.1	Effectbeoordeling	19
6.1.1	Vleermuizen	19
6.1.2	(Kleine) marterachtigen	19
6.1.3	Bever	20
6.2	Vervolgtraject	20
6.3	Conclusie	22
6.4	Geldigheid onderzoeksgegevens	22
	LITERATUURLIJST	23

1 INLEIDING

WSP Nederland B.V heeft in opdracht van de gemeente Lelystad en in afstemming met DagNL een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van marterachtigen en vleermuizen in het kader van de Wet natuurbescherming rondom braakliggende beoogde bouwlocaties voor JYSK, Bol.com en Bestseller. Op basis van de reeds door haar uitgevoerde quickscan¹ is door WSP geconcludeerd dat het plangebied mogelijk een functie (foerageergebied, vliegroute en leefgebied) heeft voor vleermuizen en marterachtigen. De aanleiding van de onderzoeken zijn de voorgenomen bouwwerkzaamheden t.b.v. de realisatie van distributiecentra door en voor voorgenoemde ondernemingen.

Het doel van het nader onderzoek is vast te stellen of de betreffende beschermde soorten, daadwerkelijk voorkomen (met bijbehorende functie(s) in het plangebied) en/of vervolgens de geplande ontwikkelingen strijdig zijn met de soortbescherming van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb, zie bijlage 1). In geval van te verwachten knelpunten tussen de soorten en de planontwikkeling, wordt aangegeven welke vervolgstappen nodig zijn en welke mitigerende (verzachtende maatregelen) en/of compenserende maatregelen van toepassing kunnen zijn. Als in het plangebied geen vleermuizen of marterachtigen aanwezig zijn en wanneer het plangebied geen functie heeft voor deze soorten is het aanvragen van een ontheffing en het nemen van soortgerichte maatregelen niet noodzakelijk. Wel blijven te allen tijde de algemene beschermende bepalingen van kracht in de zin van de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb).

WSP Nederland B.V. is door Kiwa gecertificeerd voor de ISO 9001- en de 14001-normen en heeft een eigen kwaliteitssysteem. De medewerkers van WSP Nederland B.V. zijn VCA gecertificeerd. WSP is actief lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Dit betekent dat medewerkers van WSP Nederland B.V. zich conformeren aan gedragscodes uitgevaardigd door het NGB. Rapporten voldoen aan de richtlijnen en standaarden die zijn opgesteld door het NGB. WSP Nederland B.V. is niet aansprakelijk voor (vervolg)schade welke kan voorkomen op basis van de inhoud en resultaten van de rapportage van dit nader onderzoek.

¹ WSP B.V. Milieu 2018 Quickscan ecologie bouw logistiek centrum Karperweg te Lelystad, OSA019852.QS. WSP Nederland B.V. Nieuwegein.

2 ECOLOGIE & WETGEVING

2.1 ECOLOGIE (KLEINE) MARTERACHTIGEN

Onder kleine marterachtigen worden de bunzing, hermelijn en wezel verstaan. De drie soorten lijken in leefwijze op elkaar. Hieronder wordt per soort kort de ecologie beschreven.

Bunzing

De bunzing leeft hoofdzakelijk in kleinschalige landschappen waarin natuurgebieden en cultuurlandschap elkaar afwisselen (Veldman & Troost, 2019). Daarbij heeft de bunzing een voorkeur voor waterrijke gebieden. De bunzing is de grootste van de drie soorten kleine marterachtigen. Nestplaatsen van de bunzing worden met name in houtstapels, takkenhopen, en soms holen in de grond gevonden (Bouwens, 2017). Ook worden schuurtjes, stallen en andere bouwwerken bewoond. Van april tot augustus zijn er jonge bunzingen. De paartijd van de soort ligt tussen maart en april.

Hermelijn

Hermelijnen komen voor in veel verschillende landschappen (Veldman & Troost, 2019). De soort is hierin echter (meer dan de wezel) gebonden aan waterrijke gebieden. Uitgestrekte bosgebieden en korenvelden worden min of meer gemedend. De hermelijn maakt zijn nesten meestal in holen waarbij vaak konijnenholen en mollennesten worden bewoond. Andere vormen van verblijfplaatsen worden ook onder boomwortels, in rattenholen, houtstapels, nisjes en boomholtes gevonden. Belangrijk voor de hermelijn zijn lijnvormige elementen waarlangs de soort zich kan verplaatsen. Heggen, muurtjes en oevers zijn voorbeelden van dit soort elementen. De paartijd van de hermelijn duurt van half april tot juni. De jongen worden het jaar erna, na een uitgestelde embryonale ontwikkeling, in april en mei geboren.

Wezel

De wezel is de kleinste soort van de drie kleine marterachtigen en lijkt qua ecologie en gedrag sterk op de hermelijn. Er zijn echter wel verschillen. Zo is de wezel minder gebonden aan waterrijke gebieden dan hermelijn (en bunzing). Hij is met name gebonden aan natuurlijke vegetatieovergangen en terreinreliëf (Veldman & Troost, 2019). Net als de hermelijn maakt de wezel gebruik van allerlei holen van andere dieren en verschillende andere typen verblijfplaatsen. Aangezien de wezel kleiner is, kan de wezel ook gebruik maken van muizenholen als verblijfplaats. De wezel is nog meer dan de hermelijn afhankelijk van voldoende dekking en komt anders dan de hermelijn ook met regelmaat binnen bebouwde kom voor (Bouwens, 2017). De paartijd van de wezel is hetzelfde als die van de hermelijn, namelijk april tot juni. In tegenstelling tot de hermelijn, kent de wezel geen uitgestelde embryonale ontwikkeling. De jongen worden dan ook na ongeveer vijf weken geboren.

Steen- en boommarter

De steenmarter is een nachtdier dat van zonsondergang tot zonsopgang actief is. In de zomermaanden is hij soms ook 's ochtends vroeg op pad. Per nacht kan een steenmarter wel 10-15 km afleggen, maar meestal legt een mannetje 5 km af en een vrouwtje 3 km. Zowel het mannetje als het vrouwtje van de steenmarter hebben een eigen territorium en leven solitair. Het territorium van een mannetje overlapt dat van meerdere vrouwtjes. De grootte hangt af van de kwaliteit van het gebied waar de marter leeft. De steenmarter heeft binnen zijn leefgebied soms wel tientallen schuilplaatsen, die hij echter niet allemaal even frequent gebruikt. Dit kunnen bijvoorbeeld boomholtes, takkenhopen, dichte struwelen, zolders of kruipruimtes zijn. Maar ook spouwmuren of ruimten onder de dakbedekkingen. De steenmarter kan al door openingen van 5-6 cm kruipen om bij een schuilplaats te komen. De steenmarter eet zowel plantaardig als dierlijk voedsel. Hij heeft een veelzijdig menu. Hij eet o.a. muizen, ratten, egels, jonge konijnen, vogels, eieren, kevers, rupsen, kikkers en regenwormen. Ook eet hij, vooral tussen juli en december, veel vruchten en bessen, zoals bramen, bessen van vogelkers en zwarte nachtschade, appels, peren en kersen. In de winter eet hij ook wel spitsmuizen. Steenmarters eten ook menselijk voedsel, zoals brood.

De boommarter leeft bij voorkeur in bossen. Als behendige klimmer en springer kan hij zijn leefgebied vanaf de grond tot in de boomtoppen benutten. Bij de boommarter wordt al gauw gedacht aan oud (loof)bos. In Nederland klopt dat beeld in ieder geval niet; de boommarter komt hier in allerlei typen en leeftijden bos voor. Boommarters leven bijvoorbeeld ook in de jonge bossen van de Flevopolders en in Moerasbossen in Overijssel en Utrecht.

Boommarters kiezen hun rustplaatsen vaak in boomholten, konijnen-, vossen of dassenhollen, tussen boomwortels of onder takkenbossen. Nesten zitten vaak in oude spechten- of eekhoornholten, regelmatig in ingerotte holtes en soms in gebouwen die in of aan de rand van het bos staan. Boommarters maken meestal niet zelf een hol maar passen een bestaand nest aan.

Otter

De otter is een schuw dier en meestal 's nachts actief maar liggen wel eens overdag te zonnebaden. De otter eet voornamelijk vissen kleiner dan 25 cm, zoals paling, baars, snoek, karper en zalm. Hij eet ook amfibieën, watervogels, woelratten, ratten, rivierkreeften, krabben, wormen en grotere insecten. In de winter zoekt de otter zijn voedsel in stromend water of meren met wakken. In helder water spoort de otter zijn prooi met zijn ogen op. In troebel water schakelt de otter over op zijn snorharen, waarmee hij de bewegingen van vissen in het water kan voelen. Om zijn prooi te vangen jaagt de otter het vaak op naar een stuk riet, zodat het moeilijker kan ontsnappen.

Otters van hetzelfde geslacht leven in gescheiden leefgebieden, waarbij het territorium van één mannetje dat van een aantal vrouwtjes overlapt. De grootte hangt af van de beschikbaarheid van voedsel, dekking en de dichtheid aan otters. Zo kan een leefgebied 1-40 km oeverlengte bedragen of enkele tot tientallen km² moerasgebied beslaan. Vooral de dominante mannetjes hebben grote leefgebieden. De doorsnee van een leefgebied van mannetjes is doorgaans gemiddeld 15km en dat van vrouwtjes 7km.

Overdag verblijft de otter in een dagrustplaats die zich bevindt op oevers in dichte oevervegetaties (o.a. riet), struwelen en bosschages, maar ook in kunstmatige holten. De otters maken hierbij gebruik van boomstronken en wortelstelsels, oude hollen van bijvoorbeeld muskusratten of konijnen, constructies van takken en modder gemaakt door bevers, nissen onder bruggen of betonpijpen. De rustplaatsen zijn 50-100 cm in doorsnee en worden niet bekleed. De plek kan per dag verschillen.

De nesten waar de jongen worden geworpen, liggen vaak in overstromingsvrije oeverholtes in een rustig gebied en worden regelmatig door de moeder verplaatst. De otter houdt geen winterslaap.

2.2 ECOLOGIE BEVER

Bevers komen voor in het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, beken, rivieren en meren. De bever heeft een voorkeur voor rivieren en meren omzoomd door (broek)bossen met bomen als wilg en populier. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste, maar ze gebruiken ook oevers zonder bos. De bever kan door het bouwen van dammen en het omknagen van bomen en struiken zijn eigen leefomgeving vormen/verbeteren en daarbij een grote invloed op het landschap hebben.

Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste. In ondiep stromend water worden dammen gebouwd om de gewenste waterstand te krijgen. Doorgaans worden geen dammen gebouwd in watergangen breder dan 5 meter.

Bevers zijn vooral 's nachts actief. Overdag brengen ze de tijd voornamelijk slapend door op legers, in hollen of in burchten. Bevers houden geen winterslaap. Als er ijs op het water aanwezig is dan kunnen ze daar doorgaans goed doorheen breken om bij hun voedsel te komen. Dat doen ze door zich langs de oever vanaf de waterbodem naar boven door het ijs te drukken, maar ook door met hun dikke schedel door het ijs te beuken als ze geen bodem onder hun poten hebben. 's Winters bestaat het voedsel voornamelijk uit bast en twijgen van houtige gewassen en wortelstokken (b.v. van waterlelie). Van de boomsoorten worden voornamelijk de zachte soorten gekozen zoals wilg en populier. In het zomerseizoen wordt dit menu aangevuld met kruidachtige land- en waterplanten, maar ook boombladeren. Ook landbouwgewassen zoals mais, peen en bieten eten bevers graag. De bever leeft solitair of in een kleine familie in een

territorium en is monogaam. Een familie bestaat doorgaans uit een paar met jongen van dit jaar en die van de voorgaande twee jaren. Het territorium beslaat een gebied van 100 meter tot wel drie kilometer langs waterlopen. Holen en burchten zijn de belangrijkste verblijfplaatsen waar bevers de dag doorbrengen en hun jongen ter wereld brengen. In hoeverre een bever gebruik maakt van een hol of een burcht hangt af van de vorm en samenstelling van de oever. Daarnaast speelt de intensiteit van het gebruik van het verblijf een rol.

2.3 ECOLOGIE VLEERMUIZEN

Vleermuizen zijn door heel Nederland aan te treffen. Het functionele leefgebied van de soort bestaat uit een netwerk van verblijfplaatsen. Deze verblijfplaatsen zijn onderling met elkaar verbonden door middel van lijnstructuren die als oriëntatie maar dus ook geleiding fungeren voor vleermuizen. Door een groot netwerk aan verblijfplaatsen hebben, vindt de nodige uitwisseling en gebruik in tijd en periode van deze verblijfplaatsen plaats. Hierdoor is onderscheid te maken in winter-, kraam-, zomer- en paarverblijfplaatsen.

2.4 WETTELIJK KADER

De Wnb voorziet in de bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage 1). De basis wordt gevormd door de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. In de Wnb zijn hiernaast, op basis van internationale afspraken, drie beschermingsregimes opgesteld voor strikt beschermde soorten:

- artikel 3.1: Vogelrichtlijnsoorten
- artikel 3.5: Habitatrichtlijnsoorten en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I.
- artikel 3.10: Andere (nationale) soorten

Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime. In tabel 2.1 zijn de verboden per beschermingsregime opgenomen en in bijlage 1 staat dit nader toegelicht.

Tabel 2.1: Op hoofdlijn verboden per beschermingsregime

SOORTEN	ARTIKEL	VERBODEN
VOGELRICHTLIJN-SOORTEN	3.1	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen
		Lid 2. Opzettelijk vernielen, wegnemen of beschadigen van nesten/eieren
		Lid 3. Eieren rapen/onder zich hebben
		Lid 4 en 5. Opzettelijk verstoren (indien van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding)
HABITATRICHTLIJN-SOORTEN, SOORTEN UIT BIJLAGE I EN II VAN DE BERN CONVENTIE EN BIJLAGE I VAN DE BONN CONVENTIE	3.5	Lid 1. Opzettelijk doden/vangen
		Lid 2. Opzettelijk verstoren
		Lid 3. Eieren te rapen of vernielen
		Lid 4. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen
		Lid 5. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten
ANDERE BESCHERMDE SOORTEN	3.10	Lid 1 a. Opzettelijk doden/vangen van zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden (vernoemd in onderdeel A)
		Lid 1 b. Beschadigen of vernielen van rust- en voortplantingsplaatsen van soorten (als bedoeld in onderdeel A)
		Lid 1 c. Opzettelijk plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten (als bedoeld in onderdeel B)

3 PLANGEBIED

3.1 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied bevindt zich aan de Karperweg te Lelystad (zie figuur 3.1). De percelen voor JYSK, Bol.com en Bestseller hebben bij elkaar een oppervlakte van circa 75 hectare en bestaan in de huidige situatie een mengeling van zandvelden, groene stroken bosschages en een verruigd braakliggende grond. Aangrenzend aan het plangebied bevindt een perceel in gebruik door Orgaworld Fermentation.

Bestseller & Jysk

De percelen voornamelijk Bestseller en JYSK zijn qua indeling en vegetatie vergelijkbaar. In beide percelen zijn voormalig agrarische percelen aanwezig waar nu zand op is gestort. Tussen deze velden zijn smalle groene stroken aanwezig (grachten) en langs de westelijke grens bevinden zich stroken met bosschages met daarnaast sloten. De aanwezige groene stroken (grachten) bestaan plaatselijk uit een dijk en hebben een stenig karakter met veel ruigtes in de vorm van bramen struiken en landriet. De begroeiing binnen de bosschages bestaat uit bomen en struiken zoals ratelpopulier, grauwe wilg, schietwilg, Hollandse linde, zwarte els, gewone esdoorn, gewone es, gewone beuk, zomereik, Spaanse aak, eenstijlige meidoorn, egelantier, gewone vlier, rode kornoelje en wilde liguster.

Bol.com

Het perceel voor Bol.com bestaat grotendeels uit een verruigd braakliggende grond. De begroeiing binnen dit perceel bestaat voornamelijk uit soorten die op verstoorde grond groeien zoals reuzenberenklauw, brandnetel en kleeftkruis. Verder heeft ook dit perceel een dichte groenstrook met bomen en struiken zoals ratelpopulier, grauwe wilg, schietwilg, Hollandse linde, zwarte els, gewone esdoorn, gewone es en gewone beuk.

Figuur 3.1: Locatie van het gehele plangebied (rood omkaderd omlijnd) met de verschillende percelen

3.2 PLANONTWIKKELING EN GEPLANEDE INGEPEN

De opdrachtgever is voornemens de kavels te verkopen (of is hier reeds toe overgegaan) t.b.v. realisatie van distributiecentra door en voor JYSK, Bol.com en Bestseller. De startdatum en precieze doorlooptijd verschilt per kavel.

4 ONDERZOEKSOPZET EN METHODE

Dit hoofdstuk start met een de afbakening van het onderzoek in zowel de omvang van het onderzochte gebied, alsook de onderzochte soorten. Daarna volgt de omschrijving van de onderzoeksopzet per soortgroep.

4.1 AFBAKENING ONDERZOEK

4.1.1 SOORTEN

Op basis van de bevindingen van de eerdergenoemd Quicksan is in het plangebied het voorkomen van de soorten laatvlieger, gewone- en ruige dwergvleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis, steenmarter, hermelijn, wezel en bunzing niet uit te sluiten. Uit het aanvullend natuuronderzoek zal moeten blijken of sprake is van vaste verblijfplaatsen en/of essentieel leefgebied behorende bij vaste verblijfplaatsen van beschermde soorten.

4.2 ONDERZOEKSOPZET

4.2.1 VLEERMUIZEN

Voor het onderzoek naar vleermuizen is gebruik gemaakt van het vleermuisprotocol (Netwerk Groene bureaus, versie 2021). In dit document is per vleermuissoort en type verblijfplaats aangegeven hoeveel inzet noodzakelijk is, welke onderzoeksmethode dient te worden toegepast en in welke tijd van het jaar het beste kan worden onderzocht. Alle veldinventarisaties zijn door deskundige ecologen uitgevoerd op geschikte dagen in de juiste periode voor de soorten, zodat de gegevens voldoen aan de geldende normen zoals opgesteld in de protocollen en soort specifieke documenten (zie tabel 4.1). Conform het vleermuisprotocol, de gebiedsgrootte en -kenmerken zijn in totaal 3 veldbezoeken uitgevoerd:

- In de periode van 25 april tot 18 augustus hebben drie veldbezoeken plaatsgevonden, waarvan alle drie in de avond (vanaf zonsondergang). In deze periode wordt vastgesteld of er foerageer en/of vliegroutes aanwezig zijn in het plangebied.

De aanwezigheid en het gebruik van het plangebied door vleermuizen is onderzocht met behulp van detectieapparatuur: Petterson DX240, Elekon Batlogger M en warmtebeeldcamera's. Met deze opnameapparatuur (Batlogger M / Ediol) worden waargenomen geluiden digitaal vastgelegd. Hierdoor is analyse van de opgenomen vleermuisgeluiden met behulp van software mogelijk; zoals Elekon BatExplorer en/of Petterson Batsound.

Tabel 4.21 Uitgevoerde veldbezoeken vleermuizen en weersomstandigheden.

DATUM	FUNCTIE	TIJD	ZON OP/ONDER	TEMP.	WIND	BEWOLKING/ NEERSLAG	UITGEVOERD DOOR
25-04-2022	Foerageergebied en vliegroute	20:45-22:55	20:52	12°C	4 Bft.	Bewolkt	Bart van Eijk, Matthias Koster
21-06-2022	Foerageergebied en vliegroute	22:00-24:00	22:01	17°C	3 Bft.	Half bewolkt	Bart van Eijk, Matthias Koster, Veerle Tuijnman, Danny van den Heuvel
18-08-2022	Foerageergebied en vliegroute	20:50-22:55	20:55	19°C	2 Bft.	Helder	Bart van Eijk, Matthias Koster

4.2.2 MARTERACHTIGEN

Voor het onderzoek naar marterachtigen is gebruik gemaakt van informatie van de zoogdiervereniging en de stichting kleine marters (Ten Oever & van den Broek 2020, Stichting kleine marters, 2022). In deze documenten is per onderzoeksmethode aangegeven hoeveel inzet noodzakelijk is, welke onderzoeksmethode het beste bij welke situatie past en in welke tijd van het jaar het beste kan worden onderzocht. Alle veldinventarisaties zijn door deskundige ecologen uitgevoerd op geschikte dagen in de juiste periode. De aanwezigheid van marterachtigen kan met verschillende methoden worden vastgesteld. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van struikrovers. Hierbij wordt een wildcamera in een buis geplaatst waarna met behulp van lokstoffen (blikje sardines) de marters naar de buis worden gelokt waarna ze in beeld kunnen worden gebracht. De beelden worden vervolgens geanalyseerd om vast te stellen of marterachtigen zich in het gebied bevinden. Gezien de percelen van Bestseller en JYSK vergelijkbaar zijn aan vegetatie is gekozen om alleen het perceel van Bestseller te onderzoeken. Conform de gegeven informatie, de gebiedsgrootte en -kenmerken zijn in totaal 5 veldbezoeken uitgevoerd waarbij de struikrovers per perceel 6 weken in het veld stonden:

- In de periode 25 april tot 27 juli hebben in totaal drie struikrovers in het plangebied gestaan. In de eerste periode van 25 april tot en met 8 juni stonden de struikrovers in het perceel van Bestseller (zie figuur 4.1). Vanaf 8 juni stonden de struikrovers tot 27 juli op het perceel van Bol.com (figuur 4.1).

Figuur 4.1: Waarnemingslocaties ten behoeve van de vliegroutes en foerageergebied van vleermuizen

Tabel 4.2 Uitgevoerde veldbezoeken marterachtigen en weersomstandigheden.

DATUM	TEMP.	WIND	BEWOLKING	NEERSLAG	UITGEVOERD DOOR	OPMERKING
25-04-2022	12°C	4 Bft.	bewolkt	Droog	Bart van Eijk + Matthias Koster	struikrovers plaatsen Bestseller
17-05-2022	21°C	2 Bft.	Half bewolkt	Droog	Bart van Eijk	1 ^e controle ronde Bestseller
8-06-22	15°C	2 Bft.	bewolkt	Droog	Bart van Eijk	2 ^e controle ronde Bestseller + plaatsen struikrovers Bol.com
06-07-21	17°C	2 Bft.	Helder	Droog	Bart van Eijk	1e controle ronde Bol.com
08-07-21	18°C	2 Bft.	Helder	Droog	Bart van Eijk + Emile van Nugteren	2e controle ronde Bol.com + struikrovers uit het veld halen

Figuur 4.2: locaties van de struikrovers (cameravallen) ten behoeve van het onderzoek naar (kleine) marterachtigen

4.2.3 OTTER & BEVER

Tijdens de verschillende veldbezoeken van de eerdergenoemde onderzoeken is eveneens de omgeving van de Forellentocht onderzocht op aanwezige sporen en verblijfplaatsen van de otter en bever.

5 RESULTATEN NADER ONDERZOEK

In dit hoofdstuk zijn de bevindingen van het onderzoek beschreven per soort/soortgroep. De soortgroep vleermuizen is opgedeeld in de beschrijving van de bevindingen per soort.

5.1 VLEERMUIZEN

5.1.1 GEWONE DWERGVLEERMUIS

De gewone dwergvleermuis is tijdens alle veldbezoeken waargenomen. Hieronder zijn de bevindingen verwoord per perceel. Het begint met een figuur die een impressie geeft van de waargenomen individuen op kaart, vervolgens zijn de bevindingen beschreven per perceel.

Bestseller

In het perceel van Bestseller zijn de meeste gewone dwergvleermuizen waargenomen. De waarnemingen zijn gedaan langs de bomenrijen en bosschages zowel aan de noordwestelijke grens naast de watergang en de andere kant langs de voormalige agrarische grond.

Bol.com

In het perceel van Bol.com zijn maar enkele gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze waarnemingen zijn gedaan langs de noordwestelijke bosschages op de grens van het perceel.

JYSK

In het perceel van JYSK zijn enkele waarnemingen gedaan van gewone dwergvleermuis deze waarnemingen zijn gedaan langs de noordwestelijke bosschages op de grens van het perceel

5.1.2 RUIGE DWERGVLEERMUIS

Gedurende de onderzoeken zijn incidenteel waarnemingen gedaan van overvliegende ruige dwergvleermuizen. De exemplaren vertoonden vliegbewegingen in zuidelijke richting. Tijdens het overvliegen foerageerden enkele exemplaren kortstondig boven het plangebied.

5.1.3 GEWONE GROOTOORVLEERMUIS

Gedurende de onderzoeken is incidenteel een waarneming gedaan van overvliegende gewone grootoorvleermuis. Het exemplaar vertoonde een vliegbeweging in zuidelijke richting.

5.1.4 LAATVLIAGER

Gedurende de onderzoeken zijn incidenteel waarnemingen gedaan van overvliegende laatvliegers. De meeste exemplaren vertoonden vliegbewegingen in zuidelijke richting. Enkele exemplaren vlogen daarentegen in noordelijke richting. Tijdens het overvliegen foerageerden enkele exemplaren kortstondig boven het plangebied. Deze individuen toonde hierbij geen binding met het plangebied.

5.1.5 VliegrouTE

Tijdens de veldbezoeken is geconstateerd dat de bomenrijen en bosschages langs de noordwestelijke grens van alle percelen en de noordoostelijke bomenrij in het perceel van Bestseller een functie hebben als vliegrouTE voor gewone dwergvleermuis in de kraamperiode. Tijdens de paarperiode kon tijdens het veldbezoek geen duidelijke vliegrouTE worden aangewezen.

Figuur 5.1: Aangetroffen functionaliteiten tijdens onderzoeken naar vliegrouTE en foerageergebied van vleermuizen in en rondom het plangebied

5.1.6 FOERAGEERGEBIED VLEERMUIZEN

Tijdens het onderzoek is geconstateerd dat belangrijke foerageergebieden zich in de directe omgeving bevinden van het plangebied. Bij de bomenrijen langs de percelen van Bestseller, JYSK en Bol.com zijn tijdens alle veldbezoeken veel foeragerende dieren waargenomen. Dit waren allemaal gewone dwergvleermuis.

De dichtheid aan vleermuizen en binnen de begrenzing van het plangebied is middelmatig te noemen.

5.2 MARTERACHTIGEN

5.2.1 WEZEL & STEENMARTER

Gedurende het onderzoek zijn twee verschillende marterachtigen op beeld vastgelegd. Dit zijn de steenmarter en wezel. Beide soorten zijn vastgelegd op twee verschillende struikrovers die op dat moment op het perceel van Bol.com stonden (figuur 5.4). De waargenomen steenmarter is vastgelegd op een cameraval in de naastgelegen houtsingel. Deze houtsingel bevindt zich ten westen van het perceel van Bestseller. De wezel is aangetroffen binnen het perceel van Bol.com. Dit perceel kenmerkt zich door Locatie zes bevindt zich in verruigd grasland en locatie vier bevindt zich in een bosschage met steenhopen.

Figuur 5.2: Door één van de struikrovers vastgelegde wezel

Figuur 5.3: Door één van de struikrovers vastgelegde steenmarter

Figuur 5.4: Aangetroffen (kleine) marterachtigen en bever binnen en rondom het plangebied

5.2.2 OTTER

In de naastgelegen watergang, Forellentocht, zijn meerdere sporen van de otter aangetroffen. Het gaat hierbij om meerdere wissels en meerdere spraints (uitwerpselen). Exemplaren zijn tijdens het cameraonderzoek en het onderzoek naar de functionaliteiten van vleermuizen niet aangetroffen.

5.3 BEVER

In de naastgelegen watergang, Forellentocht, zijn meerdere sporen van de bever aangetroffen. Het gaat hierbij om meerdere knaag- en glijsporen. Exemplaren zijn tijdens het cameraonderzoek en het onderzoek naar de functionaliteiten van vleermuizen niet aangetroffen.

5.4 OVERIGE SOORTEN

Tijdens de verschillende veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek, maar ook tijdens de cameravalonderzoek zijn verschillende overige soorten aangetroffen. Het gaat hierbij om soorten als vos, ree, konijn, tal van broedvogels en rosse woelmuis.

6 EFFECTBEOORDELING

De voorgenomen werkzaamheden bestaan de realisatie van drie distributiecentra. De werkzaamheden hebben mogelijk effect op vleermuizen en marterachtigen. In dit nader onderzoek zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden op vliegroutes en/of foerageergebieden van vleermuissoorten beoordeeld. Daarnaast zijn de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden op essentieel leefgebied voor marterachtigen

6.1 EFFECTBEOORDELING

Het plan omvat de realisatie van drie distributiecentra waarbij grootschalige bouwwerkzaamheden plaats gaan vinden. In dit nader onderzoek zijn de mogelijke effecten van de werkzaamheden van de distributiecentra op de verwachte beschermde soorten (vleermuizen, bever en marterachtigen) beoordeeld.

6.1.1 VLEERMUIZEN

Voor de gewone dwergvleermuis heeft het plangebied verschillende functies. Het gaat hierbij om de functies als vliegroute en foerageergebied. In onderstaande tabel 6.1 zijn de effecten van de planontwikkeling aangegeven.

De vliegroutes en foerageergebieden van de gewone dwergvleermuis bevinden zich, zoals beschreven in hoofdstuk 4, op verschillende locaties binnen het plangebied. De vliegroutes hebben betrekking op maximaal 35 exemplaren. De grootste vliegroutes bevinden zich langs de houtsingel aan de (noord-)westzijde van het plangebied en over de Forellentocht. Deze elementen blijven behouden. Daarentegen kunnen de voorgenomen wel leiden tot tijdelijke verstoring van de vliegroutes die gebruik gemaakt wordt van verlichting op de bouw- en opslaglocatie en mogelijk in de gebruiksfase. De werkwijze en uitvoering van de verlichting dient als een lichtplan opgenomen te worden in een nader op te stellen ecologisch werkprotocol. Mocht blijken dat het niet mogelijk is om verstoring te voorkomen dan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

De percelen zelf binnen het plangebied worden slechts door enkele laatvliegers, gewone en ruige dwergvleermuizen gebruikt als vliegroute en/of foerageergebied. Het gaat hierbij om aantallen lager dan 10 exemplaren. Daarnaast bevinden zich in de directe omgeving verschillende lijnstructuren die fungeren als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen. Hierdoor maakt het plangebied geen onderdeel van het essentiële leefgebied van deze soorten.

De waarneming van de gewone grootoorvleermuis heeft betrekking op een incidentele waarneming. Het exemplaar vloog in zuidelijke richting en volgde de houtsingel aan de zijde van de Forellentocht. Deze lijnstructuur blijft behouden. Daarentegen kunnen de voorgenomen wel leiden tot tijdelijke verstoring van de vliegroutes die gebruik gemaakt wordt van verlichting op de bouw- en opslaglocatie en mogelijk in de gebruiksfase. Doordat de gewone grootoorvleermuis veel kritischer is voor zijn leefgebied en meer lichtgevoelig is, weegt de waarneming van deze soort zwaarder dan de lage aantallen van de minder kritische gewone dwergvleermuis. De werkwijze en uitvoering van de verlichting dient als een lichtplan opgenomen te worden in een nader op te stellen ecologisch werkprotocol. Mocht blijken dat het niet mogelijk is om verstoring te voorkomen dan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

6.1.2 (KLEINE) MARTERACHTIGEN

Voor marterachtigen (in dit geval de wezel en steenmarter) heeft het plangebied een functie als essentieel leefgebied. In onderstaande tabel 6.1 zijn de effecten van de planontwikkeling op de onderzochte beschermde soorten aangegeven.

Steen- en boommarter

De waarneming van de steenmarter betreft in de houtsingel ten (noord-) westen van het perceel van Bestseller. Deze houtsingel blijft behouden. Doordat de houtsingel alleen fungeert als migratiegebied en de werkzaamheden alleen overdag worden uitgevoerd, is van verstoring van verblijfplaatsen van de steenmarter niet aan de orde.

Uit het bronnenonderzoek van de QuickScan (WSP, 2022) blijkt dat deze houtsingel ook in gebruik is door de boommarter. In de aanwezige bomen binnen deze houtsingel zijn geen holtes aangetroffen. Hierdoor blijkt ook uit dat de houtsingel alleen in gebruik is als migratiegebied door de soort. Doordat de houtsingel alleen fungeert als migratiegebied en de werkzaamheden alleen overdag worden uitgevoerd, is van verstoring van verblijfplaatsen van de steenmarter niet aan de orde.

Wezel

In het perceel van bol.com is tijdens het onderzoek een wezel vastgelegd. Door de voorgenomen ontwikkeling gaan de aanwezige ruigte- en rietvegetaties verloren. Deze vegetatie vormen het essentieel leefgebied van de wezel. Overtreding van verbodsartikel 3.10, lid 2 (opzettelijk verstoren) en 4 (aantasten en wegnemen verblijfplaatsen) is dan ook aan de orde.

Ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling in het perceel van Bestseller gaat eveneens potentieel leefgebied van (kleine) marterachtigen verloren. Ondanks het feit dat hier geen exemplaren tijdens het cameravalonderzoek zijn vastgelegd, zijn ook hier aanvullende maatregelen noodzakelijk.

Otter

In de Forellentocht zijn sporen van de otter aangetroffen. Dit gebied blijft behouden, maar valt wel binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden. Verblijfplaatsen van de soort zijn niet aanwezig. In de huidige situatie leiden de voorgenomen werkzaamheden niet tot overtredingen van verbodsartikelen. Dit komt doordat geen verstoring op verblijfplaatsen plaatsvindt en de werkzaamheden uitsluitend overdag gaan plaatsvinden.

6.1.3 BEVER

In de Forellentocht zijn sporen van de bever aangetroffen. Dit gebied blijft behouden, maar valt wel binnen de invloedssfeer van de voorgenomen werkzaamheden. In de huidige situatie zijn geen verblijfplaatsen aangetroffen. In de huidige situatie zijn geen overtredingen van verbodsartikelen aan de orde. Dit komt doordat geen verstoring op verblijfplaatsen plaatsvindt en de werkzaamheden uitsluitend overdag gaan plaatsvinden. Verblijfplaatsen van de bever kunnen door de soort snel gerealiseerd worden. Aanvullende maatregelen zijn dan ook noodzakelijk.

Tabel 6.1. Effecten planontwikkeling op de onderzochte soorten

Onderzochte soort	Effect van de planontwikkeling
Vleermuizen: Gewone dwergvleermuis	Negatieve effecten als gevolg van vernietiging van vliegroute.
Wezel, Steenmarter	Negatieve effecten als gevolg van vernietiging van vaste- rust of verblijfplaatsen
Otter, Bever	Negatieve effecten als gevolg van verstoring leefgebied

6.2 VERVOLGTRAJECT

Bestseller

- Ten aanzien van Bestseller dient een mitigatieplan voor de kleine marterachtigen opgenomen te worden in het ecologisch werkprotocol. De mitigatie kan aansluiten op de voorgenomen ontwikkeling/inrichting van het perceel door Bestseller. De mitigatie dient voorafgaand aan het ongeschikt maken van het huidige potentiële leefgebied gerealiseerd te zijn.
- Zowel de uitwerking van de compensatie als het ongeschikt maken van het huidige leefgebied dient onder ecologische begeleiding te gebeuren. Door de natuurlijke inrichting van het terrein en rekening houdend met de eisen van een functioneel leefgebied van (kleine) marterachtigen) kan het leefgebied van deze soorten versterkt worden.
- Ten aanzien van vleermuizen dient rekening gehouden te worden met de verlichting richting de houtsingel aan de (noord-)westzijde en de Forellentocht. De werkwijze en uitvoering van de verlichting dient als een

lichtplan opgenomen te worden in een nader op te stellen ecologisch werkprotocol. Mocht blijken dat het niet mogelijk is om verstoring te voorkomen dan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.

- Ten aanzien van de bever dient begin 2023 een extra check gedaan te worden in en rondom de Forellentocht op nieuwe burchten. Mocht blijken dat deze aanwezig zijn dan dient de werkwijze hier op aangepast te worden en dient bij aantreffen verblijfplaatsen binnen een straal tot 100m de werkwijze afgestemd te worden met de desbetreffende ecooloog. Mogelijke aanpassingen in de werkwijze zijn gefaseerde uitvoering van de werkzaamheden en werken buiten de periode mei tot en met augustus.

Jysk

- Ten aanzien van de aanwezige/aangetroffen natuurwaarden zijn weinig restricties aan de orde bij de ontwikkeling op het perceel van Jysk. Ten aanzien van vleermuizen dient rekening gehouden te worden met de verlichting richting de houtsingel aan de (noord-)westzijde en de Forellentocht. De werkwijze en uitvoering van de verlichting dient als een lichtplan opgenomen te worden in een nader op te stellen ecologisch werkprotocol. Mocht blijken dat het niet mogelijk is om verstoring te voorkomen dan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.
- Ten aanzien van de bever dient begin 2023 een extra check gedaan te worden in en rondom de Forellentocht op nieuwe burchten. Mocht blijken dat deze aanwezig zijn dan dient de werkwijze hier op aangepast te worden en dient bij aantreffen verblijfplaatsen binnen een straal tot 100m de werkwijze afgestemd te worden met de desbetreffende ecooloog. Mogelijke aanpassingen in de werkwijze zijn gefaseerde uitvoering van de werkzaamheden en werken buiten de periode mei tot en met augustus.
- WSP is betrokken geweest bij het ontwerp van de landschapsinrichting van het terrein van Jysk. Deze landschapsinrichting leidt tot een groene inpassing van het distributiecentrum en verbetering van de biodiversiteit. Door aan te sluiten/ mee te liften op de ambitieuze aanpak bij Bestseller als het gaat om natuurlijke inrichting, wordt het gehele gebied natuurvriendelijk ingericht en versterkt het elkaar en het de natuurwaarden in de omgeving.

- *Figuur 6.1: Voorgesteld mitigatiegebied kleine marterachtigen (excl. Natuurlijk ontwerp perceel Bestseller)*

Bol.com

- Ten aanzien van de kavel voor Bol.com dient een ontheffingsaanvraag voor de kleine marterachtigen ingediend te worden. Hierbij dient een activiteitenplan opgesteld te worden ten behoeve van de ontheffingsaanvraag. Aansluitend dient een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden.
- Zowel de uitwerking van de compensatie als het ongeschikt maken van het huidige leefgebied dient onder ecologische begeleiding te gebeuren. De Door de natuurlijke inrichting van het terrein en rekening houdend met de eisen van een functioneel leefgebied van (kleine) marterachtigen) kan het leefgebied van deze soorten versterkt worden.
- De mitigatie kan aansluiten op de voorgenomen ontwikkeling/inrichting van het perceel door Bol.com. Door de natuurlijke inrichting van het terrein en rekening houdend met de eisen van een functioneel leefgebied van (kleine) marterachtigen) kan het leefgebied van deze soorten versterkt worden. In figuur 6.1 worden mogelijke gebieden voorgesteld als mitigatiegebied. Hiervoor zal contact opgenomen moeten worden met de huidige eigenaars van deze grond of dit mogelijk is.
- Ten aanzien van vleermuizen dient rekening gehouden te worden met de verlichting richting de houtsingel aan de (noord-)westzijde en de Forellentocht. De werkwijze en uitvoering van de verlichting dient als een lichtplan opgenomen te worden in een nader op te stellen ecologisch werkprotocol. Mocht blijken dat het niet mogelijk is om verstoring te voorkomen dan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.
- Ten aanzien van de bever dient begin 2023 een extra check gedaan te worden in en rondom de Forellentocht op nieuwe burchten. Mocht blijken dat deze aanwezig zijn dan dient de werkwijze hier op aangepast te worden en dient bij aantreffen verblijfplaatsen binnen een straal tot 100 dient de werkwijze afgestemd te worden met de desbetreffende ecooloog. Mogelijke aanpassingen in de werkwijze zijn gefaseerde uitvoering van de werkzaamheden en werken buiten de periode mei tot en met augustus.

6.3 CONCLUSIE

Op basis van dit onderzoek is geconcludeerd dat de planontwikkeling een negatief effect kan hebben op vliegroutes van vleermuizen en essentieel leefgebied voor wezel en bever.

- Door voldoende mitigerende maatregelen te treffen en de werkwijze waar mogelijk aan te passen op de aanwezige natuurwaarden kunnen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van (kleine) marterachtigen, bever, otter en vleermuizen worden voorkomen.
- Ten aanzien van alle percelen is een ecologisch werkprotocol noodzakelijk.
- Ten aanzien van de wezel in het perceel voor bol.com is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk.
- Ten aanzien van het potentiële leefgebied van de wezel op het perceel van Bestseller is een mitigatieplan en ecologisch werkprotocol noodzakelijk.
- Ten aanzien van bever dient begin 2023 een extra check uitgevoerd te worden ten behoeve van vaststellen van verblijfplaatsen van de bever in en rondom de Forellentocht.
- Andere beschermde soorten ondervinden geen negatieve effecten door het voornemen, voor deze en niet beschermde soorten geldt wel te alle tijden de zorgplicht.

6.4 GELDIGHEID ONDERZOEKSgegevens

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag hanteert over het algemeen de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar beschermde soorten: *“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”*

LITERATUURLIJST

BIJ12, 2017 Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pippistrellus pippistrellus* versie 1.0, juli 2017 BIJ12 Utrecht.

BIJ12, 2017 Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pippistrellus nathusii* versie 1.0, juli 2017 BIJ12 Utrecht.

BIJ12, 2017 Kennisdocument Watervleermuis *Myotis daubentonii* versie 1.0, juli 2017 BIJ12 Utrecht.

BIJ12, 2017 Kennisdocument Bever *Castor fiber* versie 1.0, juli 2017 BIJ12 Utrecht.

Ten Oever & van den Broek 2020, Stichting kleine marters, 2022

Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortenbescherming, 11 oktober 2017. Zoogdiervereniging en provincie Noord- Brabant.

Provincie Flevoland, 2021, Toelichting beleid kleine marterachtigen (2 juni 2021)

WSP B.V. Milieu 2018 Quicksan ecologie bouw logistiek centrum Karperweg te Lelystad, OSA019852.QS. WSP Nederland B.V. Nieuwegein.

Internetbronnen:

www.pdokviewer.pdok.nl/

www.bij12.nl

www.vleermuis.net

BIJLAGE

1

WETGEVING EN
BELEID

WETGEVING EN BELEID

WET NATUURBESCHERMING

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet en de Boswet en voorziet hiermee in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels bestaat uit de omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De Wnb richt zich in basis op:

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit,
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
- het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De wet geeft ook invulling aan de in het bestuursakkoord natuur gemaakte afspraken over decentralisatie van taken en verantwoordelijkheden van het Rijk naar de provincies. De instrumenten en begrippenkaders van de Wnb zijn zo goed mogelijk afgestemd op andere onderdelen van het omgevingsrecht, in het bijzonder de toekomstige Omgevingswet.

In de Wnb zijn, behalve meer algemene bepalingen over bevoegdheden, natuur- en landschapsbeleid, beleidsmonitoring en instrumenten ter bescherming van natuur en landschap ook specifieke regels opgenomen ter bescherming van bijzonder natuurwaarden. Het gaat dan in het bijzonder om de bescherming van natuurgebieden van Europees belang (Natura 2000-gebieden) en de bescherming van soorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen die een specifieke bescherming behoeven. Deze onderwerpen zullen hieronder worden toegelicht.

ZORGPLICHT

Een belangrijk overkoepelend instrument is de zorgplicht (artikel 1.11) waarin gesteld wordt dat iedereen voldoende zorg in acht moet nemen voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor in het wild levende dieren en planten:

- dergelijke handelingen achterwege laat dan wel
- indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
- voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zo veel mogelijk beperkt of ongedaan maakt (mitigatie).

GEBIEDSBESCHERMING

In de Wnb zijn regels opgenomen die de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het Natura 2000-netwerk. Deze gebieden worden beschermd om de gunstige staat van instandhouding van vogelsoorten, habitattypen en andere planten- en diersoorten te behouden en waar nodig te herstellen. Voor plannen of projecten met mogelijke schadelijke handelingen is in de Wnb een vergunningstelsel opgenomen. Hieraan gekoppeld kan het bevoegd gezag preventieve dwingende maatregelen opleggen om schadelijke effecten te voorkomen.

Op basis van de Wnb wordt alleen nog bescherming geboden aan de zogenaamde Natura 2000-gebieden, welke onderdeel zijn van het Europese netwerk van natuurgebieden. De eerder nationaal beschermde natuurmonumenten worden niet meer beschermd op grond van nationale wetgeving. Wel kunnen provincies 'bijzondere provinciale natuurgebieden' en bijzondere provinciale landschappen' aanwijzen. Provincies kunnen eventueel zelf regelgeving opstellen voor deze gebieden.

De gebiedsbescherming is gericht op de bescherming van aangewezen habitats en soorten binnen de gebieden. Significant negatieve effecten op het beschermde gebied zijn niet toegestaan, tenzij sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, er geen alternatieven voorhanden zijn en alle schade wordt gecompenseerd. De wet voorziet eveneens in het beschermen van het gebied tegen handelingen buiten het Natura 2000-gebied met een

mogelijk negatief effect op de beschermde habitats en hieraan gekoppelde soorten. Dit is geregeld op basis van de zogenaamde externe werking.

Ten aanzien van Natura 2000-gebieden komen de uitvoeringsbevoegdheden voor het overgrote deel bij de provincies te liggen, met uitzondering van het aanwijzen van Natura 2000-gebieden en het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen. Ten aanzien van de uitvoering is de provincie waarin een ingreep plaatsvindt, bevoegd. Voor rijkswateren blijft de rijksoverheid bevoegd.

SOORTENBESCHERMING

De in de Wnb gestelde regels ter bescherming van soorten voorzien in voorschriften ter bescherming van de van nature in het wild levende planten- en diersoorten. In dit deel staan de verplichte instrumenten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern, Bonn en het biodiversiteitsverdrag centraal. Het is erop gericht om voor de beschermde soorten een gunstige staat van instandhouding te bereiken of te herstellen.

VERBODSBEPALINGEN

De verboden, afwijkingsmogelijkheden en andere beschermingsmiddelen zijn direct overgenomen uit deze richtlijnen en verdragen en worden in de Wnb opgedeeld in drie beschermingsregimes. Elk van de drie beschermingsregimes kent zijn eigen soortenlijsten met daarbij eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffingsverlening. Voor de eerste twee beschermingsregimes sluiten deze nauw aan bij de verboden en uitzonderingen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere soorten geldt een minder strikt regime.

Vogelrichtlijnsoorten: De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (artikel 3.1; zie bijlage 1). Voor deze soorten gelden de volgende verboden:

Habitatrichtlijnsoorten: De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU (zie bijlage 1) op grond van de Habitatrichtlijn (bijlagen I, II, IV en V) en soorten van de Conventie van Bern Appendix II en de Conventie van Bonn Appendix I (art. 3.5; zie bijlage 1). Voor deze soorten zijn in de Wnb de volgende verboden opgenomen:

- Lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
- Lid 3: Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
- Lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
- Lid 5: Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere soorten: De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wnb (art. 3.10; zie bijlage 2). Voor deze soorten is onverminderd artikel 3.5 eerste, vierde en vijfde lid het verboden om:

- Lid 1a: in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.

Lid 1b: de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel A opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Lid 1c: vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor de zoogdier-, amfibie- en reptielsoorten opgenomen in de bijlage van artikel 3.10 geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege ecologische redenen of de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

NESTEN

De Wnb kent geen standaardperiode voor het broedseizoen van vogels. Het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd.

Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb. U heeft voor deze soorten geen ontheffing nodig voor werkzaamheden buiten het broedseizoen. En ook niet als u maatregelen treft die voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats vestigen tijdens het broedseizoen. U mag dus buiten het broedseizoen nesten verplaatsen of verwijderen, maar daar zijn uitzonderingen op.

Nesten die het hele jaar door zijn beschermd

Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 1.3 lid 2 van de Wnb het gehele seizoen:

1. nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten'.

Nesten die *niet* het hele jaar door zijn beschermd

In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' worden de volgende soorten aangegeven als categorie 5. Deze zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

5. nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De aangepaste lijst met jaarrond beschermde nesten is indicatief en niet uitputtend. Als aanvulling op de vorige lijst zijn ook vogelsoorten opgenomen met niet jaarrond beschermde nesten. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Houtopstanden

Het doel van in de Wnb opgenomen de regels ten aanzien van houtopstanden is de instandhouding van het bosareaal. De kern wordt gevormd door een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. Deze regels vloeien als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale én internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.

Onder houtopstand wordt verstaan: een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die een oppervlakte grond beslaat van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen (Rijkswaterstaat, 2021).

De regels met betrekking tot houtopstanden zijn van toepassing op alle bossen en houtopstanden buiten de 'bebouwde kom' groter dan 1.000 m² en rijbeplantingen van meer dan 20 bomen. De wet verplicht om de grond waarop het bos heeft gestaan binnen 3 jaar opnieuw in te planten met bomen. Indien mogelijk is herplanting door natuurlijke verjonging ook toegestaan. Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld bij lintbeplantingen minder dan 30 meter breed, moet geplant worden met boomsoorten die aansluiten bij de groeiplaats. De begrenzing 'bebouwde kom' wordt door de gemeente vastgesteld, maar hoeft niet samen te vallen met de bebouwde kom in het kader van de wegenverkeerswet. In geval een boom/bomen of andere houtopstanden binnen de bebouwde kom worden gekapt, dan kan een gemeentelijke (omgevings-)vergunning nodig zijn. Dit zal specifiek bij de betreffende gemeente moeten worden nagegaan. Struikbeplantingen groter dan 1.000 m² vallen onder de wet, met uitzondering van éénrijige geschoren meidoornheggen die als zodanig zijn aangelegd en worden beheerd. Spontane bosopslag langs sloten, op natuurterreinen en braakliggende terreinen valt onder de Boswet, zodra sprake is van een bedekkingspercentage van 60% en een opslag van vijf jaar of ouder. De Boswet is niet van toepassing op: erven en tuinen, windschermen van bomen langs boomgaarden, éénrijige beplanting van populier of wilg op of langs landbouwgronden, Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg, vruchtbomen, kerstsparren en kweekgoed.

Ook bevat de Wnb een basis om regels te stellen ter uitvoering van Europese regels die beogen te verzekeren dat in internationaal verband verhandeld hout en verhandelde houtproducten duurzaam zijn.